

ІНВЕСТИЦІЇ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДИНАМІКА, СТРУКТУРА І СЕКТОРАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ

INVESTMENTS OF EU MEMBER STATES IN THE ECONOMY OF UKRAINE UNDER WAR AND POST-WAR RECOVERY: DYNAMICS, STRUCTURE, AND SECTORAL PRIORITIES

Стаття присвячена дослідженню інвестицій країн-членів Європейського Союзу в економіку України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Інвестиційні потоки з ЄС набувають значення одного з ключових механізмів економічної резилієнтності, структурної модернізації та практичної інтеграції України до європейського економічного простору. Стале нарощування інвестицій з ЄС потребує поєднання інституційної гармонізації з *acquis communautaire*, розвитку механізмів страхування воєнних ризиків, поглиблення макрофінансової стабільності та таргетованої підтримки секторів із найбільшим мультиплікативним ефектом. Показано, що інвестиції країн-членів ЄС можуть стати однією з базових опор післявоєнної реконструкції України за умови посилення правових гарантій, покращення інвестиційного клімату та інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, країни-члени ЄС, Україна, післявоєнне відновлення, євроінтеграція, секторальні пріоритети, інвестиційна привабливість, воєнні ризики, економічна резилієнтність, структурна модернізація.

The article examines investments of European Union member states in the economy of Ukraine under conditions of war and post-war recovery. The aim of the article is to establish an analytical framework for examining investments by European Union member states in Ukraine's economy amidst the war and post-war recovery, focusing on their dynamics, instrumental structure, and sectoral priorities. It is substantiated that investment flows from the European Union should be understood not only as a source of capital but also as one of the key mechanisms of economic resilience, structural modernization, and the practical integration of Ukraine into the European economic space. The methodological framework combines a structural and dynamic analysis of foreign direct investment from European Union member states in 2015–2024, an assessment of its instrumental structure, an analysis of the countries of origin of capital, and a typology of sectoral attractiveness under geopolitical shocks. The study shows that European Union foreign direct investment has been highly volatile due to the crises of 2015, 2020, and 2022, yet European Union member states have retained a dominant role in financing the Ukrainian economy. It is revealed that equity instruments prevail in the structure of investment, while the key investor countries include the Netherlands, Cyprus, Luxembourg, France, Austria, and Poland. The article demonstrates that financial and insurance activities and manufacturing constitute the core shock-resistant sectors, whereas agriculture and trade remain cyclical, and energy, information technologies, and the defence sector represent perspectives directions with high growth potential. It is argued that the sustainable expansion of European Union investment requires a combination of institutional harmonization with the *acquis communautaire*, the development of war-risk insurance mechanisms, deeper macro-financial stability, and targeted support for sectors with the highest multiplier effect. The conclusions show that investments from European Union member states may become one of the core pillars of Ukraine's post-war reconstruction, provided that legal guarantees are strengthened, the investment climate is improved, and Ukraine's integration into the European Union internal market is deepened.

Key words: foreign direct investment, EU member states, Ukraine, post-war recovery, European integration, sectoral priorities, investment attractiveness, war risks, economic resilience, structural modernization.

УДК 339.727.22(477:4-6ЄС)

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.24-37>

Синетар І.І.¹

доктор філософії з спеціальності,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»

Заяць О.І.²

д.е.н., професор,
професор кафедри міжнародних
економічних відносин,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний
університет»

Synetar Ivan

State University
"Uzhhorod National University"

Zayats Olena

State University
"Uzhhorod National University"

Постановка проблеми. Інвестиції країн-членів Європейського Союзу в економіку України в сучасних умовах виходять за межі звичайного руху капіталу та набувають значення одного з ключових механізмів післявоєнного відновлення, структурної модернізації та практичної інтеграції України до європейського економічного простору. Поєднання повномасштабної війни, макрофінансової нестабільності, логістичних руйнувань, секторальних диспропорцій та потреби в прискореній адаптації до *acquis communautaire* радикально змінює умови залучення прямих іноземних інвестицій. За цих обставин інвестиційні потоки з ЄС

уже не можуть розглядатися лише як джерело фінансування окремих підприємств чи секторів, оскільки вони дедалі більше виконують функцію інструмента забезпечення економічної резилієнтності, реконструкції критичної інфраструктури, локалізації виробництва та включення України до європейських ланцюгів створення вартості. Аналіз динаміки, структури та секторальних пріоритетів європейських інвестицій в Україну набуває стратегічного значення для розуміння майбутньої моделі її економічного розвитку.

Інвестиційна присутність країн ЄС в Україні формується в умовах глибокої суперечності між

¹ ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5709-8908>

² ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9702-7966>

високою потребою в довгостроковому капіталі та збереженню надзвичайно високих воєнних, інституційних і регуляторних ризиків. З одного боку, країни ЄС залишаються домінуючим джерелом ПІІ для України, а фінансова діяльність, переробна промисловість, торгівля, енергетика та окремі інфраструктурні напрями демонструють здатність акумулювати інвестиційні ресурси навіть у кризових умовах. З іншого боку, нестабільність безпекового середовища, слабкість механізмів страхування воєнних ризиків, обмеження судової та регуляторної систем, логістичні вузькі місця, дефіцит робочої сили та нерівномірна секторальна привабливість стримують масштабування інвестиційної активності. Унаслідок цього фактична структура ПІІ виявляється нерівномірною: частина секторів демонструє стійкість до шоків, частина залишається циклічно залежною від ринкової кон'юнктури, а частина має високий потенціал, який поки не реалізується через інфраструктурні та інституційні бар'єри.

Найвні дослідження переважно зосереджуються або на загальних показниках прямих іноземних інвестицій в Україну, або на питаннях післявоєнного відновлення, або на окремих секторальних кейсах, пов'язаних із фінансовим сектором, аграрною сферою, логістикою, оборонною промисловістю чи міжнародними програмами підтримки. Значно менш опрацьованим залишається питання про те, яким чином інвестиції країн-членів ЄС в економіку України формуються як цілісна система, у межах якої динаміка потоків, їхня інструментальна структура, походження капіталу, секторальна типологія та механізми захисту інвесторів взаємодіють із процесами євроінтеграції та післявоєнної реконструкції. Недостатньо досліджено і те, яким чином воєнні шоки змінюють співвідношення між стійкими, циклічними та перспективними секторами та як це має впливати на формування таргетованої політики залучення ПІІ з ЄС. Постає потреба у комплексному аналізі інвестицій країн-членів ЄС в економіку України в умовах війни та післявоєнного відновлення як основи для визначення секторальних пріоритетів, удосконалення механізмів захисту інвесторів і побудови більш стійкої моделі інтеграції України до економічного простору Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У західній академічній літературі проблематика інвестицій в економіку України в умовах війни та післявоєнного відновлення формується на перетині трьох основних дослідницьких напрямів. Перший охоплює праці про роль прямих іноземних інвестицій у постконфліктному відновленні. У статті Д. Бака, Х. Лі та Г. Біглейзера доведено, що постконфліктні ПІІ можуть виконувати як економічну, так і стабілізаційну функцію, оскільки через механізм відновлення виробництва та зниження

соціально-економічних дисбалансів вони зменшують ризик повторного загострення конфлікту [1]. Другий напрям становлять дослідження євроінтеграційного ефекту для інвестиційних потоків. Р.Л. Бруно, Н. Кампос і С. Естрін показують, що членство в Європейському Союзі або чітка перспектива такого членства підвищують інвестиційну привабливість країни, посилюючи інституційну довіру та формуючи стійкий сигнал для зовнішнього капіталу [2]. Для українського кейсу ці підходи особливо важливі, оскільки дозволяють інтерпретувати ПІІ з країн ЄС не лише як реакцію на ринкові стимули, а як частину ширшого процесу інтеграції, реконструкції та політичного закріплення України в європейському просторі.

Третій напрям західної літератури пов'язаний із дослідженням архітектури післявоєнного відновлення України, секторальних пріоритетів та інфраструктурних обмежень. У розділі А. Ослунда і Т. Беккера про європейський «план Маршалла» для України реконструкція розглядається як процес, нерозривно пов'язаний із реформами та майбутнім членством у ЄС; автори наголошують, що інвестиційна підтримка має бути швидкою, грантовою, інституційно координованою та зорієнтованою на довгострокову модернізацію [3]. У пізнішому синтетичному огляді Т. Беккера, Ю. Городніченка та Б. Ведер ді Мауро узагальнюються основні підходи до відбудови України й підкреслюється, що центральним питанням стає не лише мобілізація ресурсів, а й спроможність країни абсорбувати зовнішній капітал без інституційних втрат і структурних перекосів [4]. Праця І. Дунаява та співавторів про регіональну оцінку руйнувань інфраструктури в Україні додає до цієї дискусії просторовий вимір: масштаби втрат у транспортній, енергетичній та комунальній інфраструктурі безпосередньо визначають сектори, у яких інвестиції мають найбільший мультиплікативний ефект і найвищу стратегічну значущість [5]. Отже, західна література вже достатньо чітко показує, що інвестиції в Україну після 2022 року мають розглядатися не як абстрактний приплив капіталу, а як інструмент відбудови, інституційного закріплення та включення в європейські ланцюги створення вартості [1–5].

В українській академічній літературі дослідження переважно концентруються на інвестиційній привабливості, внутрішніх обмеженнях залучення ПІІ та інституційних умовах відновлення. С. Шевельова і С. Пласскон показують, що для України вирішальне значення має не лише сам обсяг ПІІ, а й абсорбційна спроможність економіки, зокрема людський капітал, інноваційний потенціал і здатність трансформувати інвестиційні надходження у стійке економічне зростання [6]. У праці Т. Мельник і К. Касіанок доведено, що коливання ПІІ в Україні значною мірою визначаються

внутрішніми факторами – інституційною нестабільністю, макроекономічною вразливістю та структурними диспропорціями [7]. Л. Гаватюк, А. Корбутяк, Н. Сокровольська, М. Карвацький та Е. Юрій розширюють цей підхід, аналізуючи систему ключових індикаторів інвестиційного клімату України та показуючи, що інвестиційна привабливість формується як результат взаємодії політичних, правових, економічних і соціальних чинників [8]. Ці дослідження важливі для статті, оскільки вони дозволяють зрозуміти, чому навіть наявність високої потреби у капіталі не автоматично перетворюється на стійкий приплив інвестицій із країн ЄС.

Окремий блок українських праць присвячено механізмам післявоєнного відновлення та каналам мобілізації інвестиційних ресурсів. В. Сичова і Т. Самофалова розглядають державно-приватне партнерство як один із ключових інструментів залучення приватного капіталу до реконструкції України та підкреслюють, що без удосконалення правової архітектури та механізмів розподілу ризиків потенціал ППП реалізований не буде [9]. Б. Пших аналізує фінансові аспекти повоєнної відбудови через призму ESG-підходів і показує, що для післявоєнної України зростає значення поєднання державних, приватних, грантових та інституційних ресурсів у спільній системі фінансування [10]. Ю. Горященко та О. Книш, досліджуючи інвестиційну політику суб'єктів господарювання в умовах воєнної економіки, акцентують на необхідності нових механізмів інвестиційної взаємодії з ЄС та на ролі цифровізації, партнерських моделей і зовнішньоекономічної кооперації [11]. У сукупності ці праці формують важливий український контекст, однак переважно розглядають або загальні умови інвестиційної політики, або окремі механізми відбудови, а не конкретно інвестиції країн-членів ЄС в Україну як структурований масив за джерелами, інструментами й секторами.

Попри значний масив західних і українських досліджень, у сучасній літературі зберігається кілька суттєвих прогалів. По-перше, праці про післявоєнне відновлення України та праці про ПІІ рідко поєднуються в єдину аналітичну рамку. По-друге, навіть там, де йдеться про роль ЄС у відбудові України, зазвичай бракує розгорнутого аналізу інструментальної структури інвестицій, динаміки за країнами походження та секторальної типології інвестиційної привабливості. По-третє, українська література ще недостатньо інтегрує емпіричні дані про фактичні потоки ПІІ з країн ЄС із теоретичними підходами до постконфліктного відновлення, інвестиційної абсорбції та євроінтеграційної конвергенції. Подальшого дослідження потребують інвестиції країн-членів ЄС в економіку України як цілісна система, в межах якої воєнні ризики, країни походження капіталу, інструментальна структура, секторальні пріоритети та механізми захисту

інвесторів формують нову модель післявоєнної модернізації та інтеграції України до економічного простору Європейського Союзу.

Постановка завдання. Мета статті полягає у формуванні аналітичної рамки для дослідження інвестицій країн-членів Європейського Союзу в економіку України в умовах війни та післявоєнного відновлення, з акцентом на їхню динаміку, інструментальну структуру та секторальні пріоритети.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прямі іноземні інвестиції з країн ЄС відіграють ключову роль у формуванні економічного потенціалу України, особливо в умовах післявоєнного відновлення та поглиблення євроінтеграційних процесів. Геополітична нестабільність, воєнні ризики та макроекономічні виклики актуалізують потребу в адаптивних механізмах залучення й захисту інвестицій, спрямованих на забезпечення економічної стійкості країни. За цих умов інвестиційні потоки з ЄС доцільно розглядати не лише як джерело капіталу, а і як інструмент інтеграції України до європейського економічного простору, у якому вирішальне значення мають інституційні перетворення, страхування ризиків і секторальна концентрація ресурсів.

Дані Таблиці 1 ілюструють динаміку чистих ПІІ в Україну з країн-членів ЄС у 2015–2024 рр., відображаючи їхню реакцію на економічні, політичні та геополітичні виклики. Чистий обсяг ПІІ з ЄС демонструє значну волатильність, зумовлену кризовими явищами: від'ємне значення у 2015 р. (-2160.98 млн дол. США) пов'язане з економічною кризою після анексії Криму і початком російсько-української війни на сході України, тоді як у 2020 р. (-834.67 млн дол.) спад спричинено пандемією COVID-19, а у 2022 р. (-94.50 млн дол.) – повномасштабним вторгненням Росії. Водночас періоди стабільності характеризуються значним припливом інвестицій, зокрема у 2019 р. (4,8 млрд. дол. США) та 2021 р. (5,4 млрд. дол.), що підкреслює інвестиційну привабливість України для європейських інвесторів у сприятливих умовах [12].

Структурно ПІІ з ЄС переважно формуються інструментами участі в капіталі, які становили 74% від загального обсягу у 2019 р. (3,6 млрд. дол.) та 69.5% у 2021 р. (3,8 млрд. дол.), що свідчить про довгостроковий інтерес інвесторів. Боргові інструменти відігравали значну роль у 2021 р. (1,7 млрд. дол.), але їхній внесок скоротився у 2022 р. (-560.26 млн дол.) через виведення кредитного капіталу в умовах війни. У 2023–2024 рр. спостерігається відновлення припливу ПІІ з ЄС (3,6 млрд. дол. та 2,6 млрд. дол., відповідно), що становить 80.8% та 76.9% від загального обсягу ПІІ, підтверджуючи домінуючу роль країн ЄС [12].

Секторальна структура чистих потоків ПІІ відображає пріоритети європейських інвесторів.

Таблиця 1

Чисті потоки прямих іноземних інвестицій в Україну з країн ЄС у 2015–2024 рр. (млн дол. США)

Рік	Загальний обсяг ПІІ (усі країни)	Загальний обсяг ПІІ (з країн ЄС)	Інструменти участі в капіталі (ЄС)	Боргові інструменти (ЄС)	Основні сектори інвестицій (чистий приплив, млн дол. США)
2015	-330,95	-2160,98	-1193,45	-967,54	Фінансова діяльність (3054,4), сільське господарство (589,3), інформація та телекомунікації (368,5)
2016	4055,43	1658,81	1714,40	-55,59	Фінансова діяльність (2741,0), торгівля (433,3), сільське господарство (389,5)
2017	3726,90	2181,66	1842,79	338,87	Промисловість (1705,4), фінансова діяльність (1073,4), торгівля (358,2)
2018	4732,15	3311,90	2727,61	584,30	Промисловість (2391,9), торгівля (880,5), фінансова діяльність (776,5)
2019	6017,43	4826,31	3569,83	1256,48	Промисловість (2480,2), фінансова діяльність (1172,0), торгівля (862,9)
2020	-36,02	-834,67	-610,47	-224,20	Фінансова діяльність (226,0), сільське господарство (224,6), нерухомість (133,5)
2021	7319,96	5443,91	3785,50	1658,41	Промисловість (4039,5), торгівля (656,7), фінансова діяльність (644,6)
2022	531,43	-94,50	465,77	-560,26	Фінансова діяльність (1077,8), торгівля (658,7), інформація та телекомунікації (570,4)
2023	4484,65	3621,67	3299,45	322,22	Торгівля (1573,3), фінансова діяльність (761,6), промисловість (688,7), енергетика (значна роль ЄБРР)
2024	3328,91	2560,19	2210,33	349,86	Промисловість (819,3), торгівля (778,0), фінансова діяльність (742,5), нерухомість (362,6)

Джерело: складено на основі [12]

Фінансова та страхова діяльність стабільно залучала значні інвестиції, зокрема 3,0 млрд. дол. у 2015 р. та 1 млрд. дол. у 2022 р., що пов'язано з рекапіталізацією банків та підтримкою міжнародних фінансових інститутів. Промисловість домінувала у 2017–2019 рр. (1,7–2,5 млрд. дол.) та 2021 р. (4 млрд. дол.), з акцентом на переробну та добувну галузі. Торгівля стала лідером у 2023 р. (1,6 млрд. дол.), що відображає розширення роздрібних мереж. У 2023 р. ключовими напрямками також стали енергетика та транспорт, що узгоджується зі стратегією післявоєнного відновлення України. У 2024 р. зростання інвестицій у нерухомість (362,6 млн дол.) вказує на поживлення будівельного сектору [12].

Зростання припливу ПІІ у 2023–2024 рр. відображає не лише часткову адаптацію інвесторів до воєнного ризику, а й зміщення інтересу до секторів із вищим потенціалом відновлення та інтеграції в європейські ланцюги створення вартості. Водночас від'ємні потоки кризових років фіксують вразливість промисловості та торгівлі до безпекових і логістичних шоків. Тому подальший аналіз доцільно зосередити на секторальній конфігурації інвестицій, а не на міжтекстових паралелях з іншими статтями.

Дані тенденції підкреслюють адаптивність України до глобальних інвестиційних процесів у контексті євроінтеграції, але вказують на вразливість до зовнішніх шоків. Посилення регуляторних механізмів, зокрема страхування воєнних ризиків, та реформи інституційного середовища можуть сприяти стабільному припливу ПІІ з ЄС, зміцнюючи економічну резилієнтність України в умовах багатопольярного світу (табл. 2).

Дані Таблиці 2 ілюструють частку країн-інвесторів у ПІІ з ЄС в Україну за 2015–2021 та 2022–2024 рр., відображаючи їхню роль у підтримці економіки в умовах криз і відновлення. У 2015–2021 рр. Нідерланди (25.2%), Німеччина (11.2%) і Франція (8.0%) домінували, інвестуючи в промисловість і фінансову діяльність, як зазначено в таблиці 3.1. Кіпр (7.8%) і Люксембург (7.6%) виступали фінансовими хабами, через які український і, до 2014 р., російський капітал реінвестувався в Україну. Зменшена частка Кіпру в цей період зумовлена дезінвестицією 2015–16 рр. (-3,7 млрд. дол.), спричиненою економічною кризою після анексії Криму та початком війни на Донбасі, коли офшорні структури виводили капітал через нестабільність і валютні втрати. Польща (6.6%) та Угорщина (6.3%) зміцнювали

Таблиця 2

Частка ключових країн походження ПІІ з ЄС в Україну, у %

	Країна	2015–2021 рр.	2022–2024 рр.
1	Кіпр	7,8	34,3
2	Нідерланди	25,2	20,5
3	Люксембург	7,6	10,5
4	Франція	8,0	10,0
5	Австрія	6,8	9,0
6	Польща	6,6	6,0
7	Угорщина	6,3	4,1
8	Данія	2,3	1,7
9	Естонія	2,1	1,4
10	Іспанія	0,7	1,0
11	Швеція	3,4	1,0
12	Італія	2,1	0,5
13	Німеччина	11,2	-5,3
	Інші країни ЄС	4,9	3,5

Джерело: розраховано на основі [12]

регіональну співпрацю, підтримуючи логістику та аграрний сектор [12].

У 2022–2024 рр. структура ПІІ трансформувалася через повномасштабне вторгнення Росії. Частка Кіпру зросла до 34.3%, що пояснюється репатріацією українського капіталу через офшорні структури в умовах воєнних ризиків і потребою фінансувати відновлення. Нідерланди (20.5%) і Франція (10.0%) зберегли лідерство, демонструючи довіру до стратегічного потенціалу України. Люксембург (10.5%) посилив позиції як фінансовий центр, тоді як Німеччина (-5.3%) зазнала відтоку капіталу в 2022 р. (-94.50 млн дол. з ЄС), хоча в 2023–2024 рр. приплив відновився (3621.67 млн дол. і 2560.19 млн дол.). Польща (6.0%) та Австрія (9.0%) підтримували стабільний внесок, орієнтуючись на двосторонні проекти [12].

Динаміка часток підкреслює адаптивність країн ЄС до воєнних викликів і їхній фокус на післявоєнне відновлення України. Лідерство Кіпру відображає його сталу роль як каналу реінвестування, але зростання частки в 2022–2024 рр. указує на зміщення пріоритетів до внутрішньої мобілізації ресурсів. Стабільність внеску Нідерландів і Франції підтверджує їхню орієнтацію на довгострокові проекти в контексті євроінтеграції, тоді як від'ємні частки окремих країн (Німеччина) свідчать про чутливість до безпекових ризиків. Реформи інституційного середовища та міжнародні механізми захисту інвестицій можуть стабілізувати приплив ПІІ, зміцнюючи економічну резиліентність України в багатополарному світі [12].

З огляду на домінуючу роль країн ЄС у структурі ПІІ, доцільно деталізувати секторальну привабливість інвестиційних потоків, що сприяють післявоєнному відновленню України та її інтеграції

до європейського економічного простору [12]. Для цього проведено якісний аналіз ключових секторів економіки, спираючись на статистичні дані Національного банку України. Таблиця 3 узагальнює обсяги ПІІ у фінансову та страхову діяльність, переробну промисловість, сільське господарство та інформаційні технології за 2015–2024 рр., дозволяючи ідентифікувати пріоритетні напрями для європейських інвесторів [13].

Дані Таблиці 3 підтверджують, що фінансова та страхова діяльність і переробна промисловість є стратегічними напрямками для ПІІ з ЄС, демонструючи стійкість до воєнних викликів і відповідність пріоритетам *acquis communautaire* [13]. Водночас аграрний сектор та інформаційні технології, попри економічну значущість, поступаються за обсягами прямих інвестицій, що обґрунтовує фокус аналізу на фінансовій і переробній галузях.

Фінансова та страхова діяльність вирізняється системною роллю в забезпеченні макрофінансової стабільності, що робить її привабливою для європейських інвесторів, зокрема з Нідерландів і Люксембургу. Її стійкість зумовлена гнучким інфляційним таргетуванням і керованим валютним курсом, які знижують транзакційні ризики [14]. Переробна промисловість приваблює капітал завдяки конкурентним перевагам України в регіональних ланцюгах постачання, зокрема в харчовій промисловості та машинобудуванні, що підтримуються механізмами *Ukraine Facility* [15]. Аграрний сектор, хоча й становить основу експортного потенціалу, менш привабливий для прямих ПІІ, оскільки інвестиції часто опосередковуються через переробну промисловість або логістичні проекти. ІТ-сектор поступається через обмежену інфраструктурну базу та фокус

**Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну
за ключовими секторами в 2015–2024 рр., млн. дол. США**

Сектор економічної діяльності	2015	2019	2022	2024
Фінансова та страхова діяльність	3 054,4	1 172,0	1 077,8	742,5
Переробна промисловість	-1 378,8	829,0	-828,7	767,0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	303,5	483,1	85,7	475,8
Машинобудування	-308,8	181,2	23,4	125,9
Сільське, лісове та рибне господарство	589,3	38,0	378,4	-5,5
Інформація та телекомунікації	368,5	-67,6	607,3	143,3

Примітка: негативні значення вказують на відтік капіталу або реінвестування доходів, що перевищує нові надходження.

Джерело: складено на основі даних [12]

інвесторів на секторах із більшим економічним ефектом у воєнний час [13].

Фінансова та страхова діяльність зберігає інвестиційну привабливість завдяки стійкості банківської системи, яка забезпечує фінансування економічної активності в умовах воєнної нестабільності [14]. Гармонізація регуляторного середовища з нормами ЄС сприяє залученню інституційних інвесторів, тоді як підтримка Ukraine Facility спрямована на фінансування енергетичної та транспортної інфраструктури [16]. Проте тимчасове підвищення податку на прибуток банків до 50% у 2024 р. створює фіскальні бар'єри, хоча планове зниження ставки до 25% має стимулювати нові надходження [14]. Системна значущість сектору полягає в його здатності формувати фінансову інфраструктуру для реалізації інвестиційних проєктів, що відповідає стратегічним пріоритетам ЄС щодо економічної стабільності та відновлення.

Переробна промисловість залишається привабливою завдяки здатності локалізувати виробництво та інтегруватися в європейські ланцюги створення вартості. Харчова промисловість підтримується стабільним внутрішнім попитом і регіональною кооперацією з Польщею та Угорщиною, тоді як високотехнологічні сегменти, зокрема машинобудування, отримують імпульс від програм модернізації [15]. Водночас високі митні тарифи ЄС і нетарифні обмеження, таких як сертифікаційні вимоги, ускладнюють доступ до ринків, обмежуючи експортний потенціал [17]. Логістичні бар'єри, спричинені блокадою морських портів, і дефіцит робочої сили стримують масштабування проєктів. Привабливість сектору ґрунтується на його потенціалі створювати робочі місця та сприяти структурній трансформації економіки в напрямі глибокої переробки [15].

Динаміка іноземних інвестицій в Україну у 2024 р. підтверджує стійкість європейських капіталовкладень до воєнних викликів, зокрема через механізми злиттів і поглинань (M&A), які

доповнюють ПІІ у стратегічних секторах. За перші дев'ять місяців 2024 р. зафіксовано 10 іноземних M&A угод на суму 473 млн. дол. США, що перевищує показник 2023 р. (278 млн. дол. за 13 угод), з переважною участю інвесторів із країн ЄС та Північної Америки [18]. Фінансова та страхова діяльність зберігає інвестиційну привабливість, про що свідчить угода з Idea Bank JSC (34 млн дол.), яка підкреслює системну роль сектору в забезпеченні макрофінансової стабільності. Переробна промисловість, зокрема агропереробка, залучає капітал із країн ЄС і регіону MEA, як ілюструє придбання частки в MHP SE компанією Saudi Agricultural and Livestock Investment Company (54 млн. дол.) [18]. Водночас інформаційні технології, попри активність у M&A (290 млн. дол., зокрема угода Creatio за 200 млн. дол.), залишаються менш привабливими для ПІІ через інфраструктурні обмеження, що підтверджує пріоритетність фінансової та переробної галузей для європейських інвесторів [13]. Ці тенденції, підкріплені механізмами страхування воєнних ризиків через MIGA та міжнародною фінансовою підтримкою в обсязі 41,7 млрд дол. у 2024 р., узгоджуються з гармонізацією регуляторного середовища з *acquis communautaire*, сприяючи економічному відновленню України в контексті євроінтеграційних процесів [12; 19].

Фінансова та страхова діяльність і переробна промисловість формують синергію з євроінтеграційними процесами, забезпечуючи ресурси для реалізації Ukraine Plan і гармонізації з *acquis communautaire* [16]. Їхня привабливість зумовлена відповідністю пріоритетам ЄС щодо «зеленої» трансформації та промислової модернізації. Проте інституційні обмеження, зокрема недостатня прозорість судової системи та обмежені механізми страхування воєнних ризиків, знижують довіру інвесторів [17]. Посилення реформ верховенства права та розширення гарантій через Ukraine Investment Framework є критично важливими для

консолідації ПІІ, зміцнюючи позиції України як інвестиційного напрямку [20].

Поглиблення інвестиційної привабливості фінансового сектору України в контексті післявоєнного відновлення потребує таргетованих реформ, спрямованих на подолання структурних дефіцитів і гармонізацію з європейськими стандартами. Проведення комплексної оцінки якості активів (AQR) після припинення бойових дій дасть змогу ідентифікувати потреби в рекапіталізації банків, тоді як створення спеціалізованого агентства для управління непрацюючими кредитами, спричиненими війною, сприятиме очищенню балансів. Приватизація державних банків (уряд розпочав процес підготовки до продажу державних пакетів акцій Sense Bank та Укргазбанку), зокрема після успішної націоналізації Sense Bank у 2023 р., супроводжувана посиленням дью-ділідженс, і розвиток ринків капіталу через регуляторні реформи (закон про фінансову заставу, ринок деривативів) стимулюватимуть приплив ПІІ з ЄС, зміцнюючи інтеграцію України в європейський фінансовий простір. Впровадження механізмів страхування некомерційних ризиків, зокрема воєнних, через партнерства з міжнародними фінансовими мережами, разом із послабленням обмежень на репатріацію прибутків, підвищить довіру інвесторів, мінімізуючи бар'єри для капіталовкладень [21; 22; 23; 24].

Геополітичні кризи, що характеризуються воєнними ризиками, інституційною турбулентністю та економічною невизначеністю, актуалізують потребу в концептуальному осмисленні секторальної привабливості ПІІ з країн ЄС для формування стратегічної інвестиційної політики та забезпечення секторальної резилієнтності. Нами запропоновано типологію, яка систематизує сектори економіки за їхньою спроможністю акумулювати ПІІ в умовах екзогенних шоків, виокремлюючи три типологічні класи: стійкі до шоків, циклічні та перспективні. Спираючись на узагальнений аналіз інвестиційних тенденцій в Україні у 2015–2024 рр. [12; 13], наша аналітична модель інтегрує емпіричні закономірності з концептуальними рамками транзакційних витрат [14], економічної резилієнтності [25] та інтеграційної синергії [16; 26], формуючи теоретико-методологічну основу для таргетованої інвестиційної стратегії в країнах із геополітичними викликами. Типологія ідентифікує секторальні домени з високим мультиплікативним потенціалом, стабілізаційні траєкторії та інноваційні вектори розвитку, сприяючи інтеграційній конгруентності з європейським економічним простором і підвищенню стійкості економік у багатополлярному глобальному контексті.

В Таблиці 4 систематизовано типологічну класифікацію секторів, їхню інвестиційну динаміку, функціональні атрибути та концептуально-теоретичну

Таблиця 4

Типологія секторальної привабливості ПІІ з ЄС в умовах геополітичних криз

Типологічна класифікація секторів	Секторальні домени	Інвестиційна динаміка та функціональні атрибути	Концептуально-теоретична інтерпретація
Стійкі до шоків	Фінансова та страхова діяльність, переробна промисловість	Домінуюча роль у структурі ПІІ завдяки системній функції в макрофінансовій стабільності та інтеграції в глобальні ланцюги створення вартості. Генерують мультиплікативний ефект через стимулювання кредитування, технологічної модернізації та зайнятості, демонструючи низьку чутливість до екзогенних шоків	Синтез теорії транзакційних витрат, що пояснює стійкість низькими транзакційними бар'єрами, та концепції <i>acquis communautaire</i> , яка підкреслює інтеграційну конгруентність через гармонізацію з європейськими стандартами
Циклічні	Сільське господарство, торгівля	Мультимодальна волатильність ПІІ, зумовлена залежністю від ринкової кон'юнктури та стабільності логістичних ланцюгів. Помірне зростання в стабільні періоди, відтік капіталу в кризові. Потребують короткострокових стабілізаційних інтервенцій для відновлення привабливості	Інтерпретація через теорію економічної волатильності, що акцентує чутливість до ринкових шоків, та концепцію логістичної диверсифікації, яка пояснює обмеження інфраструктурними бар'єрами
Перспективні	Енергетика, інформаційні технології, оборонний сектор	Високий потенціал для акумуляції ПІІ, стриманий інституційними та інфраструктурними обмеженнями. Помірне зростання в посткризовий період, синергія з іншими секторами (зокрема оборона з переробкою та ІТ). Вимагають довгострокових реформ і координаційних механізмів для реалізації інноваційного потенціалу	Поєднання теорії економічної резилієнтності, що наголошує на ролі інституційних трансформацій, та концепції інтеграційної синергії, яка підкреслює гармонізацію з EDTIB і «зеленою» трансформацією ЄС як каталізатор інвестиційної активності

Джерело: складено авторами

інтерпретацію, формуючи аналітичну рамку для прогнозування інвестиційних пріоритетів.

Дана типологія має стратегічну значущість для України для прогнозування інвестиційних пріоритетів, що мінімізує транзакційні бар'єри та оптимізує секторальну резилієнтність. Її імплементація сприятиме формуванню таргетованої політики, яка ідентифікує секторальні домени з високим економічним ефектом (фінанси, переробка), стабілізаційні вектори (сільське господарство, торгівля) та інноваційні траєкторії (енергетика, ІТ, сектор оборони), забезпечуючи інтеграційну синергію з європейським економічним простором у багатополлярному глобальному контексті.

Висновки. Інвестиції країн ЄС в економіку України характеризуються високою волатильністю, однак зберігають системне значення для макрофінансової стабілізації, структурної модернізації та післявоєнного відновлення. Найбільшу стійкість демонструють фінансова та переробна діяльність, тоді як аграрний, торговельний і частина технологічних сегментів сильніше залежать від безпекового середовища, логістики та якості інституційного захисту. Подальше нарощування інвестиційного потоку з ЄС потребує поєднання правових гарантій, механізмів страхування воєнних ризиків, макрофінансової стабільності та цільової підтримки секторів із найбільшим мультиплікативним ефектом для інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Bak D., Lee H., Biglaiser G. The role of foreign direct investment in post-conflict economic recovery and peace-building. *Foreign Policy Analysis*. 2025. Vol. 21 (1): orae032. DOI: <https://doi.org/10.1093/fpa/orae032>.
2. Bruno R., Campos N., Estrin S. The effect on foreign direct investment of membership in the European Union. *Journal of Common Market Studies*. 2021. Vol. 59 (4). P. 802–821. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcms.13131>.
3. Åslund A., Becker T. A European Marshall Plan for Ukraine on the way to the EU. In: Bakardjieva Engelbrekt A., Ekman P., Michalski A., Oxelheim L., editors. *The Borders of the European Union in a Conflictual World*. Cham: Palgrave Macmillan. 2024. P. 233–260. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-54200-8_10.
4. Becker T., Gorodnichenko Y., Weder di Mauro B. How to rebuild Ukraine: A synthesis and critical review of policy proposals. *Annual Review of Economics*. 2025. Vol. 17. P. 293–320. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-081324-093012>.
5. Dunayev I., Kuchma M., Byelova L., Jatkiewicz P., Shestakova O. (2024) Wartime destruction: Regional assessment of damage to Ukraine's infrastructure. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. Vol. 81(1). P. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.1080/00207233.2024.2314862>.
6. Shevelova S., Plaskon S. Is the Ukrainian economy's absorptive capacity appropriate to attract

foreign direct investment and facilitate economic growth? *International Journal of Emerging Markets*. 2018. Vol. 13(6). P. 1928–1947. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOEM-03-2017-0090>.

7. Melnyk T., Kasianok K. Problems of attraction and use of international investments in Ukraine economy. *Marketing and Management of Innovations*. 2017. № (1). P. 253–270. DOI: <https://doi.org/10.21272/MMI.2017.1-23>.

8. Gavatiuk L., Korbutiak A., Sokrovska N., Karvatskyi M., Yurii E. The system of the key indicators of formation of attractive investment climate of Ukraine and peculiarities of their management. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. Vol. 18 (1). P. 154–170. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.18\(1\).2020.14](https://doi.org/10.21511/ppm.18(1).2020.14).

9. Sychova V., Samofalova T. Private-public partnership in the post-war reconstruction of Ukraine. *State Formation*. 2023. № (2). P. 125–141. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-2-10>.

10. Pshyk B. Financial aspects of the post-war reconstruction of the Ukrainian economy based on the use of ESG approaches. *Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*. 2024. Vol. 1 (165). P. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-5>.

11. Horiashchenko Y., Knysh O. Investment policy of business entities in foreign economic activity. *Customs Scientific Journal*. 2024. № 1. P. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-6971/2024.1.5>.

12. Статистика зовнішнього сектору України / Національний банк України. Київ: НБУ. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 21.05.2025).

13. Український банківський сектор продовжує демонструвати стійкість попри виклики війни. Minfin. Київ: Minfin; 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2025/05/02/150108165/> (дата звернення: 21.05.2025).

14. Інвестиційний клімат в Україні: виклики та перспективи 2025 р. Національна асоціація адвокатів України. Київ: НААУ. 2024. URL: <https://unba.org.ua/publications/9914-investicijniy-klimat-v-ukraini-vikliki-ta-perspektivi-2025-roku.html> (дата звернення: 21.05.2025).

15. Ukraine – Investment Climate. United States Department of State. Washington, D.C.: U.S. Department of State. 2024. URL: <https://2021-2025.state.gov> (дата звернення: 21.05.2025).

16. Recovery and Reconstruction of Ukraine / European Commission. Brussels: European Commission. 2024. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en (дата звернення: 21.05.2025).

17. Ukraine: A Top-Tier Investment Destination. Digitalstate. Kyiv: Digitalstate. 2025. URL: <https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraine-a-top-tier-investment-destination> (дата звернення: 21.05.2025).

18. Notwaitinguntilthewarisorover–Foreigninvestment keeps growing in Ukraine. Kyiv Independent. Kyiv: Kyiv Independent. 2024. URL: <https://kyivindependent.com/not-waiting-until-the-war-is-over-foreign-investment-keeps-growing-in-ukraine> (дата звернення: 21.05.2025).

19. EIB provides €30 million to projects in war-torn Ukraine. Luxembourg: European Investment Bank. 2023. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2023-377-eib-provides-eur30-million-to-projects-in-war-torn-ukraine> (дата звернення: 21.05.2025).

20. Стан та перспективи розвитку промислового перероблення сировинних ресурсів в Україні / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/stan-ta-perspektyvy-rozvytku-promyslovoho-pereroblennya-syrovynnykh> (дата звернення: 21.05.2025).

21. Strategy of Ukrainian Financial Sector Development. Kyiv: National Bank of Ukraine. 2025. URL: https://bank.gov.ua/en/file/download?file=Strategy_finsector_NBU_eng.pdf (дата звернення: 21.05.2025).

22. Memorandum of Economic and Financial Policies. Kyiv: National Bank of Ukraine. 2024. URL: https://bank.gov.ua/en/file/download?file=LoI_MEFP_Ukraine_2024-12-11_eng.pdf (дата звернення: 21.05.2025).

23. Memorandum of Economic and Financial Policies. Kyiv: National Bank of Ukraine. 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/LoI_MEFP_Ukraine_2024-06-17_eng.pdf (дата звернення: 21.05.2025).

24. Financial Stability Report | June 2024. Kyiv: National Bank of Ukraine. 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H1_eng.pdf?v=7 (дата звернення: 21.05.2025).

25. De Groen WP, Darvas Z. Completing Ukraine's reconstruction architecture. London: CEPR. 2023. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/completing-ukraines-reconstruction-architecture> (дата звернення: 21.05.2025).

26. Ukraine Investment Framework (UIF) / European Commission. Brussels: European Commission. 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en (дата звернення: 21.05.2025).

REFERENCES:

1. Bak, D., Lee, H., & Biglaiser, G. (2025) The role of foreign direct investment in post-conflict economic recovery and peace-building. *Foreign Policy Analysis*, vol. 21(1), orae032. DOI: <https://doi.org/10.1093/fpa/orae032>

2. Bruno, R., Campos, N., & Estrin, S. (2021) The effect on foreign direct investment of membership in the European Union. *Journal of Common Market Studies*, vol. 59(4), pp. 802–821. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcms.13131>

3. Åslund, A., & Becker, T. (2024) A European Marshall Plan for Ukraine on the way to the EU. In A. Bakardjeva Engelbrekt, P. Ekman, A. Michalski, & L. Oxelheim (Eds.), *The Borders of the European Union in a Conflictual World*, pp. 233–260. Palgrave Macmillan. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-54200-8_10

4. Becker, T., Gorodnichenko, Y., & Weder di Mauro, B. (2025) How to rebuild Ukraine: A synthesis and critical review of policy proposals. *Annual Review of Economics*, vol. 17, pp. 293–320.

DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-081324-093012>

5. Dunayev, I., Kuchma, M., Byelova, L., Jatkiewicz, P., & Shestakova, O. (2024) Wartime destruction: Regional assessment of damage to Ukraine's infrastructure. *International Journal of Environmental Studies*, vol. 81(1), pp. 8–17. DOI: <https://doi.org/10.1080/00207233.2024.2314862>

6. Shevelova, S., & Plaskon, S. (2018) Is the Ukrainian economy's absorptive capacity appropriate to attract foreign direct investment and facilitate economic growth? *International Journal of Emerging Markets*, vol. 13(6), pp. 1928–1947. DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOEM-03-2017-0090>

7. Melnyk, T., & Kasianok, K. (2017) Problems of attraction and use of international investments in Ukraine economy. *Marketing and Management of Innovations*, vol. (1), pp. 253–270. DOI: <https://doi.org/10.21272/MMI.2017.1-23>

8. Gavatiuk, L., Korbutiak, A., Sokrovska, N., Karvatskyi, M., & Yurii, E. (2020) The system of the key indicators of formation of attractive investment climate of Ukraine and peculiarities of their management. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 18(1), pp. 154–170. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.18\(1\).2020.14](https://doi.org/10.21511/ppm.18(1).2020.14)

9. Sychova, V., & Samofalova, T. (2023) Private-public partnership in the post-war reconstruction of Ukraine. *State Formation*, vol. 2, pp. 125–141. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-2-10>

10. Pshyk, B. (2024) Financial aspects of the post-war reconstruction of the Ukrainian economy based on the use of ESG approaches. *Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, vol 1 (165), pp. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-5>

11. Horiashchenko, Y., & Knysh, O. (2024) Investment policy of business entities in foreign economic activity. *Customs Scientific Journal*, vol. 1, pp. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-6971/2024.1.5>

12. National Bank of Ukraine (2025) Statystyka zovnishnoho sektoru Ukrainy [Ukraine's external sector statistics]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (accessed May 21, 2025)

13. Minfin (2024) Ukrainskyi bankivskyi sektor prodovzhuie demonstruvaty stikist popry vyklyky viiny [The Ukrainian banking sector countries to demonstrate resilience despite the challenges of the war]. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2025/05/02/150108165/> (accessed May 21, 2025)

14. National Bar Association of Ukraine (2024) Investytsiyni klimat v Ukraini: vyklyky ta perspektyvy 2025 roku [The Investment Climate in Ukraine: Challenges and Prospects for 2025]. Available at: <https://unba.org.ua/publications/9914-investicijnij-klimat-v-ukraini-viklyki-ta-perspektivi-2025-roku.html> (accessed May 21, 2025)

15. U.S. Department of State (2024) Ukraine – Investment climate. Available at: <https://2021-2025.state.gov> (accessed May 21, 2025)

16. European Commission (2024) Recovery and reconstruction of Ukraine. Available at: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en (accessed May 21, 2025)

17. Digitalstate (2025) Ukraine: A top-tier investment destination. Available at: <https://digitalstate.gov.ua/news/govtech/ukraine-a-top-tier-investment-destination> (accessed May 21, 2025)

18. Kyiv Independent (2024) Not waiting until the war is over – Foreign investment keeps growing in Ukraine. Available at: <https://kyivindependent.com/not-waiting-until-the-war-is-over-foreign-investment-keeps-growing-in-ukraine> (accessed May 21, 2025)

19. European Investment Bank (2023) EIB provides €30 million to projects in war-torn Ukraine. Available at: <https://www.eib.org/en/press/all/2023-377-eib-provides-eur30-million-to-projects-in-war-torn-ukraine> (accessed May 21, 2025)

20. National Institute for Strategic Studies (2023) Stan ta perspektyvy rozvytku promyslovoho pereroblennia syrovynnykh resursiv v Ukraini [Current State and Development Prospects of Industrial Processing of Raw Materials in Ukraine]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/stan-ta-perspektyvy-rozvytku-promyslovoho-pereroblennya-syrovynnykh> (accessed May 21, 2025)

21. National Bank of Ukraine (2025) Strategy of Ukrainian financial sector development. Available at:

https://bank.gov.ua/en/file/download?file=Strategy_finsector_NBU_eng.pdf (accessed May 21, 2025)

22. National Bank of Ukraine (2024) Memorandum of economic and financial policies. Available at: https://bank.gov.ua/en/file/download?file=Lol_MEFP_Ukraine_2024-12-11_eng.pdf (accessed May 21, 2025)

23. National Bank of Ukraine (2024) Memorandum of economic and financial policies. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lol_MEFP_Ukraine_2024-06-17_eng.pdf (accessed May 21, 2025)

24. National Bank of Ukraine (2024) Financial stability report. 2024. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H1_eng.pdf?v=7 (accessed May 21, 2025)

25. De Groen, W., & Darvas, Z. (2023) Completing Ukraine's reconstruction architecture. CEPR VoxEU. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/completing-ukraines-reconstruction-architecture> (accessed May 21, 2025)

26. European Commission (2024) Ukraine Investment Framework (UIF). Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en (accessed May 21, 2025)

Дата надходження статті: 25.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 14.08.2026

Дата публікації статті: 28.08.2026